

Zoeken naar de

zevende zoon

Sporen van een koninklijke vernoemingstraditie in Nederweert

ALFONS BRUEKERS

Het gezin van leerlooier Jan Frans Spierings in de Nederweertse Kerkstraat werd op 25 februari 1883 verblijd met de geboorte van een zoon. De gelukkige vader was getrouwd met Fien Holten. Zij was een zus van de toentertijd bekende plaatselijke kunstenaar, beeldhouwer en schilder Paulus Holten.¹ Daags na de geboorte van zijn zoon ging Spierings naar het gemeentehuis om aangifte te doen. Onderweg wipte hij even aan bij zijn zwager om de blijde gebeurtenis te melden. Daarbij liet hij zich ontvallen dat de moeder en hijzelf nog geen voornaam voor het kind hadden kunnen bedenken. Kunstenaar Holten deed hem daarop de suggestie aan de hand om de boreling te vernoemen naar de heilige van die dag. Zijn zwager vond dat wel een goed idee, dat ook bij zijn eega vermoedelijk wel in de smaak zou vallen.

En zo kwam het, dat de heilige Tarasius de patroon en naamgever werd van het kind.² Niemand in zijn familie, noch in het hele dorp, had ooit van deze heilige gehoord. De volksmond slikte de voornaam in tot Traa, en zo ging Tarasius Paulus Johannes Hubertus Spierings dus voortaan als 'Traa van Holtes Fien' door het leven. Zélf had Traa aan die roepnaam een verschrikkelijke hekel. Met deze uitzonderlijke naam stond hij al vanaf zijn lagere schooltijd bloot aan pesterijen van zijn weinig tolerante leeftijdsgenootjes.³

De wijze waarop Tarasius Spierings aan zijn naam kwam is uitzonderlijk. Want over het algemeen bestond er in Zuid-Nederland een sterke vernoemingstraditie. Die was gebaseerd op vernoeming naar al dan niet overleden grootouders, doopheffers, andere familieleden of de patroonheilige van de parochie van geboorte. Ook was er soms sprake van specifieke familietradities. Maar er bestonden ook bijzondere vernoemingstradities, zoals die van de zevende zoon. Die vormt het onderwerp van dit artikel.

Filius Septimus

De zevende zoon, of *filius septimus*, is de benaming voor een wijdverspreide Zuid-Nederlandse vorm van naamgeving.⁴ Zoals de naam al suggereert, gaat het hierbij om de zevende zoon uit een groot huisgezin. In feite bestaan er binnen deze vernoemingstraditie twee hoofdlijnen. De ene betreft het vernoemen van de zevende zoon naar de regerend vorst of koningin. Dat schijnt een typisch Belgische traditie te zijn, die echter ook in Nederland kan worden teruggevonden. De andere, en daarover zullen we hier nader uitwijden, betreft

het stelselmatig geven van de voornaam Louis of Lodewijk aan de *filius septimus*.

Naar men vermoedt, komt de relatie met de naam Lodewijk voort uit het Franse koningshuis. Van zowel de Franse koningen Lodewijk I de Vrome (778-840) als Lodewijk IX de Heilige (1214-1270) wordt gezegd dat ze het startpunt zijn van deze traditie. Dat had volgens sommigen te maken met het feit dat aan de zevende zoon uit een gezin genezende gaven konden worden toegeschreven, net zoals dat het geval zou zijn geweest bij de Franse koningen (Lodewijk of Ludovicus).

Koning-heilige Lodewijk IX. Glas-in-loodraam van Lucien Leopold Lobin uit 1890, in de kerk van de Derde Orde van St. Franciscus, Wexford, Ierland. Foto: Andreas F. Borchert.

Volgens de overlevering bezat een zevende zoon de gave om het zogenaamde koningszeer te 'lezen'. Dit betrof een bepaalde ziekte, ook wel *Sintemarkoen*, koningszeer of *keuningszeek* genaamd, waarvan men zou kunnen genezen wanneer de patiënt door een koning werd aangeraakt. Men noemt een genezing door aanraking door een vorst met een niet-alledaags woord ook wel adenchirapsologie. De Franse koningen kregen deze gave naar verluidt doordat zij zich na hun zalving steeds naar het graf van Saint Marcoulte in Corbény (bij Reims) begaven en vervolgens het koningszeer konden genezen.⁵

Het koningszeer was aantoonbaar een in Nederweert gebezigde naam voor een aandoening.⁶ Toen Joannes Sweron, geboren in 1802, werd genoteerd als dienstplichtige voor de Nationale Militie lichte 1818, schreef de gemeentesecretaris achter zijn naam dat Sweron *reclameert voor koninks zeer*.⁷ De medische naam van deze aandoening is scrofulose of scrofuloderma, een tuberculeuze ontsteking van de lymfeklieren. Deze leidt tot opgezette halsklieren die kunnen veretteren en verharden. De ziekte komt in onze tijd vrijwel niet meer voor.

Het toeval wil dat een van de weinige Nederlandse bedevaartsoorden van Sint Markoen (of Saint-Marcoul) uitgerekend in de buurt van Nederweert ligt. Het betreft de kapel van Laar, een kerkdorp van Weert op de grens met Nederweert. De Laarder kapelmeesters schaften in 1732 in Antwerpen beelden van Sint-Markoen en Sint-Sebastianus aan. Dit zal een teken zijn geweest dat de verering toen begon toe te nemen.⁸ De doopnaam Marculphus of Markoen kwam overigens in Weert en Nederweert in die tijd volstrekt niet voor.

Het is bekend dat de kerk, ook in het bisdom Roermond, uiterst sceptisch stond tegenover occulte praktijken zoals genezende gaven door zevende zonen. Maar zoals wel meer voorkwam, speelden dingen die de kerk niet konden bekoren een belangrijke rol in het bijgeloof. De traditionele remedie daartegen was dan het tolereren in combinatie met het overgieten met een christelijk sausje. Ons geloof kent daar vele voorbeelden van. In het geval van het koningszeer bestond de kerkelijke oplossing dus uit het associëren van het bijgeloof met de heilige Lodewijk.

Intrede in Zuid-Nederland

Het verschijnsel dat de zevende zoon uit een gezin met de naam Louis door het leven ging, lijkt rond 1550 in Frankrijk in zwang te zijn gekomen. Pas veel later deed dat in Zuid-Nederland zijn intrede. De studie van H. van den Broek uit 2004 heeft een 200-tal Nederlandse voorbeelden opgeleverd, alle uit het tijdvak 1681-1968. Piet van Enkevort, die uitgebreid de Sevenumse naamgeving heeft onderzocht, kan hetzelfde fenomeen terugvoeren tot 1660. Het voor zover bekend jongste voorbeeld stamt uit Someren in Noord-Brabant en dateert uit 1968.

Ook in de omgeving van Weert kwam de traditie van de zevende zoon voor. Het oudste expliciet als *filius septimus* aangeduide geval in de Weerter doopregisters betreft Bernardus Berlin en dateert reeds uit 1677. Deze zoon werd echter niet naar Ludovicus vernoemd. Dat geldt wel voor het op één na oudste geval dat door de pastoor van de notitie *filius septimus* werd voorzien: Ludovicus Meijsbergh, die te Weert

Hendrik IV (1553-1610), koning van Frankrijk legt zijn hand op het hoofd van een knielende scrofulalijder.
Gravure van Pierre Firens, ca. 1600.

Foto: [wikimedia commons](#)

Sint Markoen

Sint Marculphus of Markoen is een legendarische Franse heilige, geboren op het einde van de vijfde eeuw. Zijn verering was wijd verspreid. In het grondgebied van de hedendaagse provincie Limburg vond verering plaats in Maastricht, Welten, Echt, Weert-Laar en met name Hunsel. In die laatste plaats was al in 1742 sprake van een door de bisschop van Luik goedgekeurde ziekenzegening. In Hunsel kreeg de verering pas vrij laat een grote omvang. Dat gebeurde vermoedelijk in 1824 toen de kerk in navolging van Maastricht in het bezit kwam van een reliek van de heilige. Die was afgestaan door een andere niet bij naam genoemde parochie (waarschijnlijk Thorn) waar St. Markoen uit de gratie was gegaan. In Hunsel had men niet de beschikking over een beeld van St. Markoen en om die reden werd een oud beeld van St. Rochus 'omgekat'.⁷⁵

Beeld van St. Markoen, afkomstig uit de St. Sebastianuskapel van Weert-Laar waar het zich sedert 1732 bevond. Het uit de 17e of 18e eeuw daterende beeld stelt de heilige voor als abt, maar met een wit habijt. Over het habijt draagt hij een lange stoel en in zijn linkerhand een staf. Aan zijn voeten ligt een abt-mijter. In de console waarop het beeld rust, is ruimte voor een reliek. Collectie Gemeentemusea Weert. Foto: Pascal Kneepkens.

gedoopt werd in 1696.⁹ Ook in de 18e eeuw vertonen de Weertse doopregisters ettelijke voorbeelden van zevende zonen. Ten noordwesten van het Weertse land, in het aangrenzende Maarheeze (gemeente Cranendonck), leverde een onderzoek naar zevende zonen in de periode 1731-1878 zeven mannelijke treffers op, alsmede een zevende dochter Louisa in 1871.¹⁰

In elk geval zijn de studies eensluidend over het feit dat de gewoonte om de zevende zoon Ludovicus te noemen ontstond in het laatste kwart van de 17e eeuw en in het begin van de 18e eeuw hier zeer sterk in zwang raakte. Minder eenduidig zijn de details over de toegepaste regels bij deze naamgeving. Sommigen associëren de vernoemingswijze specifiek met een zevende zoon, dus met een kind van het mannelijke geslacht. Andere auteurs menen dat het om het zevende kind, dus de zevende geborene, moest handelen. In dat laatste geval kon het kind zowel mannelijk als vrouwelijk zijn, met andere woorden: Louis/Ludovicus of Louise/Ludovica. De onderliggende vraagstelling in dit artikel is drieledig en luidt:

- (1) In hoeverre was de vernoemingstraditie van de zevende zoon in Nederweert bekend?
- (2) Wanneer deed het fenomeen hier haar intrede?
- (3) Wat waren de lokale 'spelregels' van deze naamgevingstraditie?

Onderzoeksmethodiek

Omdat de kerkelijke doop- huwelijks en begraafregisters van de r.-k. Sint-Lambertusparochie van Nederweert tot de oudste van Limburg behoren (dopen vanaf 1569, huwelijken vanaf 1562, begravingen vanaf 1582), leek deze bron bij uitstek geschikt om de zevende zoon-vernoemingstraditie te onderzoeken. Ook de relatief kleine Sint-Barbaraparochie van Leveroy (sinds 1620 afgescheiden van die van Sint-Lambertus) werd steekproefsgewijs in dit onderzoek betrokken. Als afsluiting van de bestudeerde periode werd het einde van het ancien régime, dus 1797 aangehouden. Wel werd nog enig vervolgonderzoek uitgevoerd in de registers van de burgerlijke stand uit de periode tot 1832.

Om te beginnen werden alle klappers van de betreffende registers systematisch gecontroleerd op het voorkomen van de naam Ludovicus of Lodewijk en eventuele varianten. Met de aangetroffen gevallen werd vervolgens 'in de breedte' gewerkt en een gezinssamenstelling vervaardigd om de numerieke plaats van de persoon in het gezin vast te stellen. De gezinsstaten werden door middel van archiefonderzoek zoveel mogelijk verrijkt met biografische gegevens met als hoofddoel de sociale status, herkomst en afkomst van de betreffende families nader te duiden.

Ook de omgekeerde benadering werd toegepast. Op aselechte wijze werd een aantal 18e-eeuwse gezinnen gekozen van zeven of meer zonen, waarbij werd nagegaan of er wel of geen sprake was van een Lodewijksnaam. Dit met het oog op de vraag of de zevende zoon-naamgevingstraditie min of meer dwingend was of vrije keuze.

Resultaten

De volgende tien Ludovicus-gevallen uit de Nederweerder Sint-Lambertusparochie kunnen als zevende zoon worden getypeerd (het jaartal is het geboortejaar):

- 1701 Ludovicus Verrijt
- 1710 Ludovicus Hoeben (onzeker geval)
- 1723 Ludovicus Knapen
- 1735 Ludovicus Claes alias Dreesen
- 1755 Ludovicus Cluskens
- 1756 Ludovicus van Ghoor
- 1760 Ludovicus Brangers
- 1767 Ludovicus Fijen (onzeker geval)
- 1769 Ludovicus Conincks
- 1810 Louis Smeets

Opvallend is dat tussen 1770 en 1810 geen enkel geval van *filius septimus* meer voorkomt. In het gedeelte van Nederweert dat tot de Sint-Barbaraparochie van Leveroy behoort, kwam de traditie van de zevende zoon niet voor. Of werd er nooit een zevende zoon in Leveroy geboren? Er werd in het tijdvak 1691-1797¹¹ wel tweemaal een Ludovicus geboren (1771 en 1774), maar in beide gevallen betrof het een vernoeming naar een andere Ludovicus uit de naaste familie.¹²

Van al deze Nederweerder Ludovici waren er maar liefst vijf die voor hun twaalfde levensjaar kwamen te overlijden (Verrijt, Houben, Brangers, Fijen en Smeets). Verderop in dit artikel staan hun biografische en genealogische gegevens verder uitgewerkt.

Opleving in de Franse Tijd

In de Franse Tijd (die overigens buiten het directe bestek van dit onderzoek valt) zien we weer een opleving van het gebruik van de voornaam Ludovicus. In deze periode treffen we drie typen van Ludovicus-naamtradities aan. We zullen deze nader bespreken.

De eerste groep betreft de 19e-eeuwse voortzetting van de zevende zoon traditie. Een authentiek geval van zo'n zevende zoon treffen we aan in de persoon van Louis Smeets (1810), zoals gezegd het eerste voorbeeld na veertig jaar.

De tweede categorie bestaat uit personen die behoorden tot het Franse overheidsapparaat en bij wie we geen sporen van de naamgevingstraditie kunnen bespeuren. Het gaat hierbij in Nederweert bijvoorbeeld om Louis Charette Duval. Hij was de zoon van de uit Coutances (Frankrijk, departement de la Manche) afkomstige ex-legerkapitein Henri-François Charette Duval, die in 1804 burgemeester van Nederweert werd.¹³

De derde en grootste categorie wordt gevormd door een geheel nieuwe generatie van Ludovici, die deze voornaam kregen omdat ze vernoemd werden naar een oom of familielid die behoorde tot de 18e-eeuwse groep van authentieke Nederweerder zevende zonen. Enkele voorbeelden: Louis van Otterdijk (geboren in 1807 en 1821), Louis Knapen (1813), Lodewijk Saes (1828) en vermoedelijk ook Louisa Hubertina van den Eertwegh (1832).¹⁴

Periodisering

Op grond van het onderzoek kunnen we bij de *filius septimus* naamtraditie in Nederweert de volgende periodisering onderscheiden. Hierbij beperken we ons overigens tot de autochtone Nederweerder geslachten. Geïmmigreerde adellijke geslachten en Franse overheidsdienaars laten we buiten beschouwing:

1570-1701 Afwezigheidsfase

Deze periode kenmerkt zich door het volledig ontbreken van de doopnaam Ludovicus (Lodewijk, Louis).

1701-1771 Exclusiviteitsfase

Gedurende dit tijdvak werd de doopnaam Ludovicus wél toegepast, maar exclusief voorbehouden aan gevallen van een zevende zoon uit één gezin, de *filius septimus*. Het geval van een Ludovicus uit 1751 als négende zoon beschouwen we als de spreekwoordelijke uitzondering op de regel.

1771-heden Vernoemingsfase

In deze tijdsfase werd de doopnaam Ludovicus nog steeds gedragen door authentieke filii septimi, maar bovenal door dopelingen die werden vernoemd naar een oom, grootvader of ander familielid die zelf *filius septimus* was.

Omgekeerde benadering

Was het gebruik van de naamgevingstraditie van de zevende zoon bindend? Het onderzoek binnen de aselect gekozen grote gezinnen uit de 18e eeuw wees uit dat er wel degelijk diverse gevallen waren waarbij een zevende zoon géén Louis, Lodewijk of Ludovicus kwam te heten.

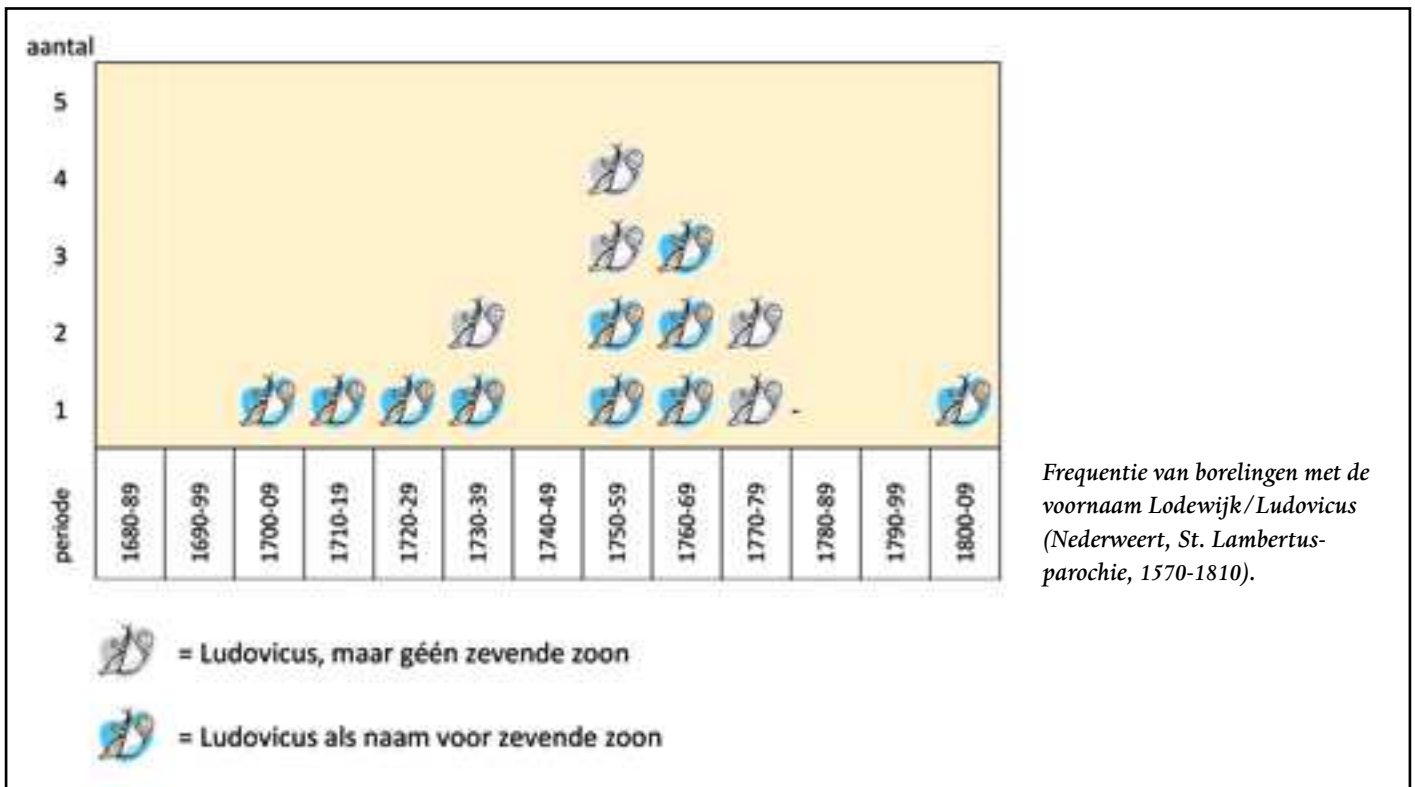
Het gezin Beelen-Cuijpers (huwelijk in 1771) kende bijvoorbeeld acht zonen en vier dochters, maar geen van allen droeg de koninklijke naam. Hetzelfde gold bijvoorbeeld voor het gezin Cluijskens-Lamen (huwelijk in 1715) met acht zonen en vijf dochters en voor het gezin Geuns-Clefas (1711) met zeven zonen en twee dochters. En dit gold zelfs voor de familie Hermans-Cluijskens (getrouwd in 1783) met acht zonen en drie dochters. Vooral de laatst genoemde familie is opmerkelijk, omdat moeder Christina Cluijskens een volle nicht was van een andere Nederweerder filius septimus met de naam Ludovicus.¹⁵ Er was blijkbaar geen dwang noch aanleiding om die familietraditie te adopteren.

Samenvattend

Uit het onderzoek van de Nederweerder kerkelijke en burgerlijke bevolkingsboekhouding uit het tijdvak na 1570 kunnen de volgende conclusies worden getrokken omtrent de Lodewijk-naamgevingstraditie van de zevende zoon:

De naamgevingstraditie van de zevende zoon bestond aantoonbaar in Nederweert.

Er zijn in het tijdvak 1570-1810 tien gevallen traceerbaar (waarvan acht onomstotelijk zijn te bewijzen), en waarvan er negen in de 18e eeuw vallen. Het totaal aantal dopen in de periode 1700-1795 bedroeg ongeveer 9500. Het aantal zevende zonen met de doopnaam Ludovicus bedraagt gedurende die eeuw dus 1 promille.

Frequentie van borelingen met de voornaam Lodewijk/Ludovicus (Nederweert, St. Lambertus-parochie, 1570-1810).

Het oudste Nederweerder voorbeeld van een *filius septimus* dateert uit 1701. Daarvóór komen noch de doopnaam, noch de daaraan verbonden naamgevingstraditie voor. Het tijdvak van 1570 tot 1701 noemen we daarom de afwezigheidsfase.

De traditie was ook plaatselijk onder de specifieke benaming *filius septimus* bekend. Dit blijkt uit een inschrijving in het doopregister uit 1701, een uniek geval.

Er zijn geen gevallen van vernoeming van zevende zonen naar de landsheer gevonden.

Het handelde steeds om de zevende zoon, dus niet om het zevende kind. Er bestond (dus) ook geen vrouwelijke vorm van de naamgevingstraditie.

De naamgevingstraditie was vrijblijvend en niet dwingend. Er zijn voorbeelden bekend van zevende zonen uit de 18e eeuw die niet Ludovicus werden genoemd.

De naam Louis of Lodewijk was tot 1771 uitsluitend gereserveerd voor een *filius septimus*. We spreken dan over de exclusiviteitsfase. De enige uitzonderingen op deze regel betreffen dopelingen uit een geïmmigreerde adellijke familie (1737 en 1750) en een negende zoon uit 1751. Na 1771 kwam de doopnaam Lodewijk ook voor buiten de traditie om, en verwijst de naam wel indirect naar een zevende zoon (bijvoorbeeld een oom van de dopeling). We noemen dit de vernoemingsfase. Tot 1771 lijkt de naam Lodewijk als vernoemingsnaam dan ook taboe.

Kinderen uit een vorig huwelijk van de vader telden niet mee in de telling van de zevende zoon. Dit herkennen we ook in andere plaatsen, zoals in Sevenum en Deurne.¹⁶ (Jong) overleden kinderen uit een gezin telden wél mee in de telling.

De families die de naamgeving van de zevende zoon toepasten, hadden relatief vaak Brabantse familiebanden. In ongeveer de helft van de gevallen is dat aantoonbaar het geval.

Onduidelijk is of hier sprake is van een causaal verband, maar uit te sluiten is dat zeker niet.

Frappant is dat in bijna de helft van de gevallen er een relatie bestaat met het beoefenen van het vak van schaapherder of rondreizende handelaar (teut), al dan niet gecombineerd met het van Brabantse origine zijn van een der gezinshoofden. Waarschijnlijk staat dit in verband met het importeren van de traditie van de zevende zoon.

Veel 19e-eeuwse Lodewijken zijn vernoemd naar zevende zonen. Zo breidde de doopnaam die oorspronkelijk was voorbehouden aan zevende zonen, zich uit over de gemeenschap en werd deze deel van de gebruikelijke naamgevingstraditie. In de latere 19e en 20e eeuw werden Lodewijk en Louis 'gewone' voornamen en ging de bijbehorende zevende zoon-traditie verloren, ofschoon er in Nederweert nog uitzonderingen bekend zijn uit 1906 en 1924.

Voor adellijke families en leden van het ambtenarenapparaat in de Franse Tijd lijken andere naamgevingsregels te hebben gegolden.

Van geen der onderzochte personen is iets bekend over het bezitten van geneeskrachtige gaven (zoals de legende van het koningszeer impliceert) of andere bijzondere eigenschappen. Ludovicus Knapen, zevende zoon uit 1723, was echter afkomstig uit een familie die in de 18e eeuw (vee)artsen voortbracht.¹⁷ Maar dat staat los van geneeskrachtige gaven.

In het geval van Ludovicus Knapen ging de naam Lodewijk of Louis zelfs over op zijn gehele en zeer uitgebreide nageslacht in Nederweert. Waar traditiegetrouw Nederweerder families behalve hun familienaam ook een bijnaam droegen, werd Lewiese die van een belangrijke tak van de Knapens. Dit verschijnsel heeft niet per se met de traditie van de zevende zoon te maken, maar opmerkelijk is wel dat het geval

niet op zich zelf staat. Bij de zevende zoon Louis Schepens uit het Brabantse Oirschot (geboren in 1765) werden zijn nakomelingen tot in 1940 nog met Wieskes aangeduid.¹⁸

Tenslotte

In elk geval is uit dit onderzoek duidelijk geworden dat de sporen van de koninklijke naamgevingstraditie van de zevende zoon ook in Nederweert worden aangetroffen. Het verdient aanbeveling om dit onderzoek, dat zich slechts tot de Nederweertse Sint-Lambertusparochie en een gedeelte van de Leveroyse Sint-Barbaraparochie beperkt, uit te breiden naar de andere Limburgse parochieregisters. Ongetwijfeld kan men daaruit interessante conclusies trekken over verspreiding en ouderdom van deze naamkundige bijzonderheid. Het onderzoek naar dit soort fenomenen wordt gemakkelijker, nu vrijwel alle Limburgse doopregisters in gedigitaliseerde vorm beschikbaar zijn op internet. Met slechts enkele drukken op de knop kan men zo alle Lodewijk/Ludovicus-gevallen traceren. Van zulk gemak hebben generaties genealogen jarenlang slechts kunnen dromen.

Wie pakt deze handschoen op en vervolgt de zoektocht naar Limburgs zevende zonen?

Gezinsstaten van de Nederweertse zevende zonen

De volgende tien Ludovicus-gevallen uit de Nederweertse Sint-Lambertusparochie kunnen als zevende zoon worden getypeerd. Er is voor gekozen om van elk van de zevende zonen van Nederweert een beschrijving te geven van het gezin waarin zij geboren werden en opgroeiden. Op die manier is het mogelijk enige achtergrondinformatie te geven over familiegeschiedenis, status en maatschappelijke context van iedere *filius septimus*.

I. Ludovicus Verrijt (1701- ca. 1710)

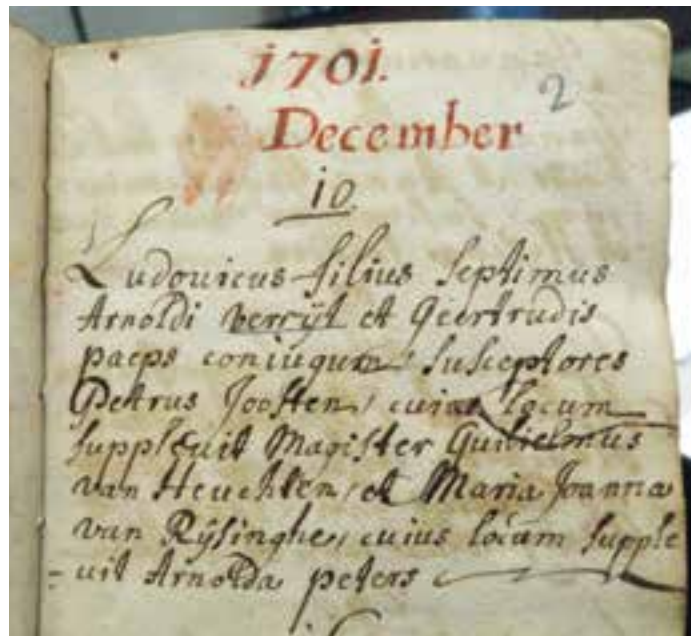
Arnoldus (Aert) **Janssen Verrijt** (van Rijt, van Rut, alias Janssen), afkomstig uit Vlierden bij Asten (NB), geb. circa 1672, overl. Nederweert in de buurtschap Kerckhof, begr. Nederweert 24 sept. 1720,¹⁹ zoon van Joannes Verrijt alias Jan Andriessen van Rieth/Ruth en N.N.; tr. Nederweert 18 febr. 1692 {get. Franciscus Janssen Verrijt, Anna Paeps} met dispensatie van twee roepen, ondertr. Asten (burgerlijk voor de schepensbank) 1 maart 1692, tr. (burgerlijk) aldaar 19 maart 1692 **Gertrudis Paps**, ged. Nederweert 8 juli 1664, waarschijnlijk begr. Nederweert 13 okt. 1727 (als weduwe in de Kerckhof, de huidige Kerkstraat), dochter van Petrus Paeps en Henrica N.N.²⁰

Uit dit huwelijk:

1. Onbekende zoon, geb. circa 1693.²¹
2. Joannes Verrijt, ged. Nederweert 7 jan. 1694 {peetouders: Henricus van Rijt, Joanna Paeps}.
3. Petrus Verrijt, ged. Asten 20 juli 1696 {peetouders: Simon van Roij, Johanna Joannis Verrijt}. Het is bijzonder opmerkelijk dat deze zoon in Asten werd gedoopt en niet in Nederweert, net zoals de vorige en volgende kinderen. De peter bij deze doop was Simon van Roij, president-schepen van het Nederweertse gemeentebestuur. Hij was met

Henrica Paeps getrouwd en daardoor een oom van Gertrudis Paps.

4. Henricus van Riet, ged. Nederweert 25 nov. 1697 {peetouders: Petrus Pabs, Anthonia Custers namens Catharina van Riet}, jong overl. voor 12 febr. 1699.
5. Henricus Verrijt, ged. Nederweert 12 febr. 1699 {peetouders: Guilielmus van Heuchten namens Petrus van Roeij, Helena Didden namens Josijna Reijnders}, jong overl. voor 10 maart 1700.
6. Henricus Verrijt, ged. Nederweert 10 maart 1700 {peetouders: Joannes Paeps namens Petrus Paeps, Windelina Bruckers namens Elizabetha van Rijt}.
7. Ludouicus Verrijt, ged. Nederweert 10 dec. 1701 {peetouders: Magister Guilielmus van Heuchten namens Petrus Joosten, Arnolda Peters namens Maria Joanna van Rijsinghe}. In het doopregister staat hij aangetekend als Ludouicus *filius septimus*. Zijn overlijdensdatum is niet bekend; vermoedelijk is hij reeds als kind overleden.

Aantekening van de doop van een *filius septimus* of zevende zoon in het doopboek van de St.-Lambertusparochie van Nederweert (10 december 1701). Bron: RHCL, foto: Jan Hanssen.

8. Cornelius Leonardus van Riet, ged. Nederweert 9 febr. 1704 {peetouders: Wilhelmus Horstiens, Joanna Thijssens namens Maria van Roij}. Een zekere Nelis Verrijt treedt in 1744 op als huwelijksgetuige.²²

Arnoldus Verrijt is in het jaar van zijn huwelijk met de Nederweertse Gertrudis Paeps verhuisd van Vlierden naar Nederweert. Het staat vast dat hij in 1691 nog in Vlierden woonachtig was.²³ Geen van de kinderen is in Nederweert overleden, dus vermoedelijk heeft het gezin zich elders gevestigd. Ook het overlijden van vader Arnoldus vond vermoedelijk niet in Nederweert plaats.²⁴

De reconstructie van het gezin is gebaseerd op het feit dat bij de doop van Ludovicus expliciet is aangetekend door de pastoor dat het hier om de zevende zoon handelde. Het tijdvak tussen huwelijk en zevende zoon laat precies ruimte voor zes

eerdere kinderen, waarvan er één niet getraceerd kon worden in de doopboeken (niet onder Verrijt, Van Rijt noch Jans(s)en).

In 1697 koopt Aert Janssen Verrijt een huis met moeshof in de Kerkstraat van Dries Gerits. In 1717 steekt het echtpaar Verrijt-Paps zich zwaar in de schulden en leent het 700 gulden Weerter koers van Sr. Jacobus Loijens, oud-burgemeester van Weert. Ze stellen daarbij hun huis, hof en landerijen als onderpand. Slechts enkele jaren later, in 1720 is Aert Verrijt zwaar ziek. In *grote onpasselijckheit ende sieckte* machtigt hij zijn eega Gertrudis Paps om opnieuw een lening af te sluiten bij Jacobus Loijens, ditmaal 300 gulden groot.²⁵

Het woonhuis van de familie Verrijt bestaat niet meer. Het was gelegen in de Kerkstraat, pal ten noorden van de woning Van de Wouw (Kerkstraat 38), waar nu de oprit en parkeerplaats van dit pand zich bevindt.

II. Ludovicus Hoeben (1710-...)

Joannes Houben, ged. Nederweert 2 okt. 1662, begr. aldaar 4 maart 1720, zoon van Henricus Houben en Maria Houben,²⁶ tr. Nederweert 25 juni 1698 {get. Peter Houben, Thijs Schakers}

Petronella Schaekers, ged. Nederweert 2 maart 1673, overl. aldaar als weduwe in de buurtschap Budschoep, begr. Nederweert 15 aug. 1731, dochter van Laurentius Schaekers en Elisabeth N.N.

Uit dit huwelijk:

1. Wilhelmus (sic) Houben, ged. Nederweert 23 sept. 1698 {peetouders: Mathias Adriansen namens Nelis Coumans, Egidia Houben}, jong overl. voor 14 juli 1700.
2. Wilhelmus Houben, ged. Nederweert 14 juli 1700 {peetouders: Judocus Schaekers, Maria Bloemers}.

De hoeve genaamd "Lewiese" in Nederweert-Kraan, genoemd naar zevende zoon Lodewijk (Louis) Knapen (1723-1804). Huidige adres: Kraan 32. Potloodtekening van Joep Janssen, in 1980 vervaardigd op basis van herinneringen uit de jaren twintig van die eeuw. Collectie G.M.F. Knapen, Nederweert.

3. Theodorus Houben, ged. Nederweert 3 sept. 1702 {peetouders: Petrus Houben, Digna Steuten}.
4. Laurentius Houben, ged. Nederweert 11 juli 1706 {peetouders: Mathias Stoutemans, Joanna Schaukers}.
5. Petrus Houben, ged. Nederweert 18 mei 1708 {peetouders: Wilhelmus Nelis, Aldegundis Emons}.
6. Ludovicus Hoeben, ged. Nederweert 23 dec. 1710 {peetouders: Godefridus Schaekers, Helena Trouwen}. Verdere sporen van Ludovicus hebben we in de archieven niet aangetroffen, zodat we moeten aannemen dat hij als minderjarige is komen te overlijden.
7. Henricus Houben, ged. Nederweert 3 sept. 1713 {peetouders: Matthias Schaekers, Margo Sijben}.
8. Maria Houben, ged. Nederweert 15 maart 1716 {peetouders: Wilhelmus Simons, Aegidia Houben}.
9. Laurentius Houben, ged. Nederweert 25 dec. 1719 {peetouders: Winnardus Laemen, Meggel Werckemans}.

De bruid was reeds hoogzwanger toen zij in de zomer van 1698 in het huwelijk trad. Luttele maanden na de geboorte van het jongste kind, in 1720, kwam vader Joannes Houben te overlijden. De namen Hoeben en Houben worden door elkaar gebruikt.

Ondanks uitvoerige zoekpogingen kon niet onomstotelijk worden aangetoond dat het bij Ludovicus Houben een zevende zoon betrof. Wel is dat echter zeer aannemelijk, omdat hij werd voorafgegaan door vijf andere kinderen van het mannelijk geslacht, én omdat de rij geboorten een relatief groot hiaat vertoont van 1702 tot 1706. In dat tijdsbestek zou de geboorte van een zesde zoon hebben gepast, die dan de regel van de zevende zoon weer sluitend maakt.

III. Ludovicus Knapen (1723-1804)

Henricus Knapen, ged. Weert 13 okt. 1681, overl. Nederweert in de buurtschap Kraan, begr. Nederweert 22 nov. 1752, zoon van Godefridus Knapen en Joanna op de Camp; tr. Weert 24 febr. 1707 {get. Matthias Schaecken, Helena Knapen} **Gertrudis Schaecken**, ged. Weert 10 dec. 1680, begr. aldaar 30 dec. 1764,²⁷ dochter van Martinus Schaecken en Maria Gielis.

Uit dit huwelijk:

1. Willemina Knapen, ged. Weert 18 april 1707 {peetouders: Godefridus Knapen namens Leonardus Knapen, Gertrudis Gelis}.
2. Martinus Knapen, ged. Weert 10 febr. 1709 {peetouders: Mathias Schaecken, Hendrina Knapen}, jong overl. voor 9 mei 1710.
3. Martinus Knapen, ged. Weert 9 mei 1710 {peetouders: Joannes Gelis, Joanna op den Camp}.
4. Godefridus Knapen, ged. Weert 18 nov. 1712 {peetouders: Joannes Arets, Maria Verschuiren}.
5. Joannes Knapen,²⁸ ged. Weert 6 sept. 1715 {peetouders: Joannes Lenners, Maria Gielis}.
6. Matthias Knapen, ged. Nederweert 7 maart 1718 {peetouders: Joannes Schaecken, Anna Weekers}.
7. Gerardus Knapen, ged. Nederweert 7 dec. 1720 {peetouders: Wilhelmus Gielis, Gertrudis Schaecken}.
8. Ludovicus Knapen, ged. Nederweert 8 dec. 1723 {peetouders: Dionisius Schaecken, Anna Weekers}, overl. Nederweert (Kraan) 25 april 1804; tr. 1e Weert 30 mei 1745 {get. Mathias Cnape, Maria Spoormaeckers} **Maria Spoormaeckers**, geb. Weert²⁹ 10 okt. 1716, overl. aldaar 28 febr. 1761, dochter van Joannes Spoormaeckers en Maria Meijers; tr. 2e Nederweert 2 mei 1762 {get. Joannes Knaepen, Joanna Maria Coumans} **Maria Bouwels**, geb. circa 1714, overl. Nederweert 14 juni 1774.³⁰ Uit het eerste huwelijk werden te Nederweert negen kinderen geboren, zowel zonen als dochters. Uit het tweede huwelijk zijn geen kinderen bekend.

Amper twee weken na zijn huwelijk kocht Ludovicus (ook Lowijs, Lauwijs of Louis, zoals hij ook genoemd werd) van de erfgenamen Michiels uit Haarlem een hoeve bestaande uit huis, hof, schop, schuur, stallingen, beemden en landerijen, in totaal met een oppervlakte van 4½ boender en gelegen in de buurtschap Kraan.³¹ Luttele jaren later, in 1753, kocht hij een *huysplaets*, boomgaard, hof en land, eveneens gelegen op de Kraan onder Nederweert en voorheen eigendom geweest van Anna van den Manneker en openbaar verkocht door het armenbestuur van Nederweert.³² In 1761 bouwde hij een nieuwe boerderij, met het ankerjaartal van de stichting in de kopse gevel. In 1773 bedroeg Knapens totale grondbezit 4 boender en 372 roeden.³³ Het jaar later, in 1774 dus, droegen Lowies Knapen en Maria Bouwels hun hoeve in *den Heijmants Hoek* voor 1875 gulden over aan de huwelijkskandidaten Martinus Knaepen (hun zoon) en Egidia Didden. Zij verkregen daarvoor levenslang onderhoud met kost en inwoning.³⁴ Volgens de overlevering in de familie Knapen werd Martinus Knapen door Bokkenrijders met brandstichting bedreigd.³⁵

Ludovicus Knapen werd de stamvader van de Knapentak in Nederweert die vanaf de 19e eeuw niet zonder historische

grond met de bijnaam *Lewiese* (= van Louis) werd aangeduid. De eerste afstammeling die aantoonbaar met die bijnaam getooid ging, was Jan Michiel Knapen (1810-1894), achterkleinzoon van Ludovicus. Handgeschreven aantekeningen op mens- en diergeneeskundig gebied van de hand van Hendrick Knapen uit 1779, zijn waarschijnlijk afkomstig van een zoon van Ludovicus.

Het gezin Knapen is klaarblijkelijk, als we tenminste mogen afgaan op de wisseling van de parochie waar de dopen plaatsvonden, tussen 1715 en 1718 van Weert naar Nederweert verhuisd.

In de families Knapen (uit Weert, Heythuysen en Nederweert) kennen we uit de 18e en 19e eeuw enkele vermeldingen van mens- en dierkundige geneeskunde, maar geen van alle hebben betrekking op Ludovicus Knapen zélf.³⁶

IV. Ludovicus Claes alias Dreesen (1735-...)

Matthias Claes (alias Custers alias Dreesen), ged. Nederweert 23 april 1697, overl. Nederweert (in de Horik), begr. Nederweert 21 juni 1763 (als Mathias Kusters weduwnaar van Marie Driessen), zoon van Petrus Claes en Maria Gerardts; tr. Nederweert 24 jan. 1717 {get. Thomas Deckers, Catharina Claes} **Maria Driessen**, ged. Nederweert 18 maart 1696, overl. Nederweert (Horick), begr. Nederweert 23 juli 1741,³⁷ dochter van Antonius Driessen en Catharina Bruijns. Het gezin woonde aan de Bloemerstraat in Nederweert.

Uit dit huwelijk:

1. Antonius Claes, ged. Nederweert 12 jan. 1719 {peetouders: Antonius Claes, Helena Bruins}.
2. Petrus Claes, ged. Nederweert 18 dec. 1720 {peetouders: Petrus Driessen, Chatrina (sic) Claes}.
3. Antonius Kusters, ged. Nederweert 3 nov. 1723 {peetouders: Simon Bruins, Liske Jansen}.
4. Petrus Claes, ged. Nederweert 11 febr. 1727 {peetouders: Mathias Claes, Margaretha Laenen}.
5. Simon Custers, ged. Nederweert 14 nov. 1729 {peetouders: Hendericus Stoutemans, Helena Walckers}.
6. Theodorus Claes, ged. Nederweert 19 dec. 1732 {peetouders: Judocus Geuns, Maria Kreijelmans}.

Klerikale statistiek

Bij het onderzoek naar de Nederweertse zevende zonen bleek terloops dat ook oudtijds door de pastoor bij de registratie van gedoopten zo nu en dan met een statistisch oog naar de borelingen werd gekeken. In 1701 noteerde hij zelfs expliciet dat het een *filius septimus* betrof. Een andere zeldzaamheid, statistisch met een kans van slechts 1 op 100.000, viel pastoor De Haes op in 1740. In het tijdvak van 21 februari tot en met 25 maart van dat jaar werden namelijk zonder onderbreking in viereneenhalve week maar liefst zestien kinderen van het vrouwelijk geslacht gedoopt. De laatste uit het rijtje was Margaritha Trouwen, bij wie de anders altijd erg beknopte en zakelijke pastoor in dit geval *hoc 15 filia consequenter* noteerde.⁶⁹

Hoeve 'Aole' in Nederweert-Boeket (huidige adres: Boeket 21). In 1784 aangekocht door Ludovicus Cluskens. Collectie Stichting Geschiedschrijving Nederweert.

7. Ludovicus Claes alias Dreesen, ged. Nederweert 6 juli 1735 {peetouders: Michael van Boeket, Margareta Coolen}. Hij is vermoedelijk als kind overleden, want nergens in de archieven vinden we hem of eventueel nageslacht terug. Overleden kinderen onder de twaalf jaar werden in die tijd nog niet geadministreerd in de begraafboeken.

V. Ludovicus Cluskens (1755-1797)

Jacobus Cluskens, ged. Nederweert 19 dec. 1721 in een gezin van uiteindelijk 13 kinderen, overl. Nederweert 26 april 1775, zoon van Simon Cluijskens en Catharina Lamén; tr. circa 1744 **Anna Maria van Roos(en)broek** (ook: Roosenkrans³⁸), afkomstig van Balderen in *Brabantia, prope Mechliniam*³⁹ = Berlaar (prov. Antwerpen, B),⁴⁰ overl. Nederweert (Hulsen) 27 okt. 1790.

Uit dit huwelijk:

1. Joannes Kluijskens, ged. Nederweert 20 juni 1745 {peetouders: Franciscus Kluijskens, Catharina Laemen}. Vermoedelijk is hij dezelfde persoon als Joannes Cluijskens voor wie op 21 april 1760 een uitvaartdienst werd gehouden en van wie de pastoor in het begraafboek aantekende *defuncto in Germania* (d.w.z.: overleden in Duitsland). Hij was dus zeer waarschijnlijk een teut (ambulante handelsreiziger).
2. Petrus Kleuskens, ged. Nederweert 26 jan. 1747 {peetouders: Simon Kluijskens, Maria Kluijskens}, jong overl. voor 1 april 1752.
3. Simon Cluijskens, ged. Nederweert 11 sept. 1749 {peet-

ouders: Franciscus Cluijskens, Joanna Lamén}, overl. aldaar 14 nov. 1821; tr. Nederweert 8 febr. 1774 {get. Petrus Gerris, Mathia Cluijskens} **Helena Gerris** (Geeris, Geraets), ged. Nederweert 16 mei 1743⁴¹, overl. aldaar (in het Hulsen) 20 maart 1825, dochter van Petrus Gerris en Maria Kielemans. Een van hun kinderen, Jan Kluskens, geboren in 1782, trok (vermoedelijk reeds op zeer jeugdige leeftijd⁴²) als herdersknecht naar Sint-Niklaas (B) en huwde daar op 13 augustus 1806 de dagloonster Francisca Vaerendonck. Simon en zijn vrouw waren niet aanwezig bij de huwelijksvoltrekking, en verleenden toestemming tot het huwelijk door het laten opstellen van een notariële akte in Weert.⁴³

Een kleindochter van het echtpaar Cluijskens-Gerris, Maria Catharina Kluskens (1816-1902), was getrouwd met de Weertenaar Joannes (Jan) Beelen (1817-1907). Deze Jan Beelen, een vermogende landbouwer in het Hulsen, was nogal actief in het gemeentelijke politieke leven. Bij de verkiezingen voor de kiesmannen voor het parlement van de Duitse Bond in het Revolutiejaar 1848, verkreeg Beelen de meeste stemmen van alle negen kandidaten. Hij gold als een fanatieke separatist (voorzitter om Limburg van Nederland af te scheiden) en stelde ook pogingen in het werk om zijn dorpsgenoten, burgemeester en pastoor in te sluisen, aan zijn kant te krijgen. Tijdens ongeregelde heden in december 1848 kreeg Jan Beelen met enkele van zijn medestanders proces-verbaal wegens zijn rol daarin en het scheppen van politieke onrust onder de bevolking. Na enkele rumoerige taferelen in de herberg van

Kroeff in de Kerkstraat had Beelen op straat tegen de onderwijzer Poell geroepen: *Ik geef de klooten van U en uw en zwager (de herbergier Kroeff) daar deze is ook een verleider des volks en hij heeft zich de geheel avond niet durven laten zien.* Beelen en zijn medestanders werden door de kantonrechtbank veroordeeld tot een kleine boete.⁴⁴

4. Henricus Cluijskens, ged. Nederweert 10 jan. 1751 {peetouders: Martinus Stevens, Gertrudis Linsen}.
5. Petrus Cluskens, ged. Nederweert 1 april 1752 {peetouders: Judocus Trouwen, Christina Kluykens}, jong overl. voor 15 febr. 1753.
6. Petrus Cluyskens, ged. Nederweert 15 febr. 1753 {peetouders: Petrus Stienen, Catharina Nulens namens Christina Cluyskens}, begr. aldaar 7 maart 1763.
7. Ludovicus Cluskens, ged. Nederweert 24 april 1755 {peetouders: Franciscus Cluyskens namens Petrus Cluyskens, Hendrina Wijcken namens Mathiola Startemans}, overl. aldaar (Boeket) 27 mei 1797; tr. Nederweert 4 mei 1778 {get. Godefridus Deenkens, Matthia Kluijskens} **Mechtildis Denkens**, ged. Nederweert 18 aug. 1751, overl. aldaar (Boeket) 13 mei 1820, dochter van Thomas Denkens en van Helena Verborgh.

Bij het overlijden van Mechtildis tekende de ambtenaar van de burgerlijke stand aan dat zij is overleden in eene *waterpoel of gracht, liggende agter de schuur van Van Brusel Theodorus ontrent hondert schreden van het huis van haaren zoon Kluskens Jacobus, in het gehucht Boeket binnen deze gemeente liggende.* De locatie van dit noodlottig ongeval is het huidige adres Boeket 17, bij het huis met de witte kopgevel en het ankerjaartal 1866.⁴⁵ In 1784 verhuisde Ludovicus met zijn gezin van Weert-Laar naar de buurtschap Boeket in Nederweert. Ludovicus overleed reeds in 1797 op 41-jarige leeftijd. De kinderen Cluijskens moesten dus al op jonge leeftijd bijspringen om de kostwinning van hun moeder draaiende te houden. Twee zonen uit dit huwelijk werden daarom schaapherder:

Allereerst Joannes Kluskens (geboren in 1785). Hij trok als herder naar Sint-Gillis-Waas (B) en huwde daar op 11 augustus 1813 Angelina de Witte. In 1843 liet hij zich naturaliseren tot Belg.⁴⁶ Hij overleed op 4 november 1859 aldaar. Hun drie kinderen, met de welluidende namen Carolus Ludovicus, Serafinus en Eduard, werden ook alle drie schaapherder. Ook hun nageslacht hield zich bezig met de schapenhandel.

Een tweede zoon, Petrus Kluskens (geboren in 1789, nadat een gelijknamige zoon eerder dat jaar was komen te overlijden) trok als herder naar Melsele (B) en huwde te Sinaai op 22 november 1837 Jacoba Stevens. De grootmoeder van deze Jacoba was een Joanna Kluskens, waarschijnlijk een bloedverwant van haar echtgenoot.⁴⁷

Een derde zoon, Thomas Cluijskens (geboren in 1779 en vernoemd naar zijn grootvader van moederskant), trad een jaar na het overlijden van zijn vader vrij jong in het huwelijk met Petronella Bloemers en vestigde zich in de Horick. Uit dit huwelijk kwamen al vrij snel kinderen voort, maar al snel zou het prille gezin door enorme rampspoed worden getroffen. In de maand juli 1801 woedde een besmettelijke epidemie in Nederweert. Op 7 juli stierf het tweejarige dochtertje Helena,

op 9 juli gezinshoofd Thomas Cluijskens, en op de laatste dag van die maand de elf maanden oude baby Louis Cluijskens.

8. Anna Maria Cluijskens ged. Nederweert 16 sept. 1757 {peetouders: Judocus Lamem, Maria Smolenaers}, overl. aldaar 28 juli 1759.
9. Mathiola (Matthea) Kleuskens, ged. Nederweert 12 juni 1759 {peetouders: Joannes Lamem, Maria Kleuskens}, overl. aldaar 1 febr. 1807; tr. Nederweert 25 juni 1782 **Wilhelmus (Wulm) Trouwen**, ged. Nederweert 4 okt. 1754 {peetouders: Wilhelmus Trouwen, Gertrudis Jacobs namens Barbara Custers}, overl. aldaar (in het Schoor) 3 sept. 1801, zoon van Mathias (Thijs) Trouwen en Joanna Jacobs.

Voor een bedrag van 1900 gulden kochten Matthea en Wulm de boerderij van de schoonouders Trouwen in de buurtschap Schoor. In de voorwaarden van deze transactie staat onder andere genoemd dat het prille paar hun schoonouders levenslang moest verzorgen met kost en inwoning, met in het bijzonder voor vader Thijs Trouwen *alle weecken een vierdel ponts toeback* (elke week een kwart pond tabak). Ook moesten de minderjarige kinderen Willemijn en Joseph Trouwen in de kost worden genomen, waarbij werd gespecificeerd dat de laatste ordentelijke kleren moest krijgen als hij zijn eerste communie zou doen.⁴⁸ Uit de bezittingen van het echtpaar Trouwen-Cluijskens is een boek bewaard gebleven, een Amsterdamse koopmansalmanak uit 1781, dat hun beider namen draagt.⁴⁹ Uit het feit dat Jacobus Cluijskens omstreeks 1745 een Brabantse vrouw huwde, kunnen we gevoeglijk opmaken dat hij van professie een handelaar of schaapherder is geweest. Vele tientallen dorpsgenoten waren voor de handel op Vlaanderen en Vlaams-Brabant georiënteerd. Velen bleven daar, stichtten er een gezin en verkregen er nageslacht. Ook zijn nakomelingen waren, zoals hierboven blijkt, sterk op Vlaanderen en Vlaams-Brabant gefocuseerd.

VI. Ludovicus van Ghoor (1756-1827)

Joannes van Goor, ged. Nederweert 31 dec. 1712, overl. aldaar (op Roeven) 4 febr. 1795, zoon van Franciscus van Goor en Anna Nouwen; tr. Nederweert 2 febr. 1739 {get. Jacobus van Goor, R.D. Bockholts} **Getrudis Adrians**, ged. Nederweert 5 mei 1718, overl. aldaar 22 okt. 1779 tijdens de beruchte dysenterie-epidemie, dochter van Paulus Adriaens en Maria Paeps.

Uit dit huwelijk:

1. Maria van Goor, ged. Nederweert 30 nov. 1741 {doopouders: Joannes Laemen, Gertrudis Paeps}.
2. Paulus van Ghoor, ged. Nederweert 3 okt. 1743 {doopouders: Jacobus van Ghoor, Helena Joosten namens Willemina Adriaensen}.
3. Franciscus van Ghoor, ged. Nederweert 21 sept. 1745 {peetouders: Franciscus van Ghoor, Maria Trouwen}.
4. Petrus van Goor, ged. Nederweert 29 jan. 1748 {peetouders: Walterus Wouters namens Wilhelmus Paeps, Mathia Haelens}.
5. Jacobus van Goor, ged. Nederweert 7 jan. 1750 {peetouders: Joannus Stappers, Margarita van Goor}, jong overl. voor 3 nov. 1751.

VII. Ludovicus Brangers (1760-1760)

Conrardus Rosen (alias Brangers), ged. Nederweert 11 dec. 1711, landbouwer, overl. aldaar (op Roeven) 4 okt 1783, zoon van Thomas Rosen alias Hoof alias Geraerts alias Brangers en Helena Brangers; tr. 1e Nederweert 28 sept. 1735 {get. Nielis Branghers, Joanna Brangers} **Maria Fijen**, geb. circa 1710 (geschat), overl. Nederweert (op Roeven), begr. Nederweert 25 dec. 1738; tr. 2e Nederweert 11 aug. 1741 {get. Henricus Bockholts, Margaritha Fijen} met dispensatie vanwege 4e graad van bloedverwantschap **Helena Vaes** (alias Peters), ged. Nederweert 21 jan. 1720, overl. aldaar (Roeven) 5 febr. 1793,⁵¹ dochter van Petrus Vaes en Mathia Greijmans.

Conrardus (Coenraet) Brangers woonde in de buurtschap Roeven. Hij bezat daar een hoeve met een kleine zes bunder grond.⁵² Zijn vader, die president-schepen van Nederweert was, heeft hij nauwelijks gekend want die overleed toen hij nog maar vier jaar was, in 1715.

Uit het eerste huwelijk:

1. Thomas Brangers, ged. Nederweert 3 jan. 1737 {peetouders: Cornelius Brangers, Maria Fien}.
2. Helena Brangers, ged. Nederweert 7 april 1738 {peetouders: Jacobus Brangers namens Mathias Kempers, Cornelia Winnen}.

Uit het tweede huwelijk:

3. Matthias Brangers, ged. Nederweert 8 maart 1743 {peetouders: Joannus Cornelius van Sittaert, Hendrina Grijmans}. Na het overlijden van zijn vader werd hij in 1791 eigenaar van de erfgoederen.⁵³
4. Petrus Brangers, ged. Nederweert 24 sept. 1746 {peetouders: Theodorus Maes, Helena Kuppens uit Weert}.
5. Cornelius Brangers, ged. Nederweert 1 jan. 1750 {peetouders: Simon Simons, Joanna Catharina Borghs}, jong overl. voor 7 mei 1752.
6. Cornelius Brangers, ged. Nederweert 7 mei 1752 {peetouders: Wilhelmus Vaes, Gertrudis Pelsers}, jong overl. voor 17 febr. 1754.
7. Cornelius Brangers, ged. Nederweert 17 febr. 1754 {peetouders: Petrus Neijnens namens Godefridus Vossen, Catharina Cuijpers namens Mathiola Cuijpers}, overl. Sint-Gillis-Waas (B) 18 dec. 1804; tr. Sint-Gillis-Waas 16 mei 1795 **Isabella Constantia d'Hooge**, geb. Sint-Gillis-Waas 5 juni 1760, overl. aldaar 8 sept. 1835, dochter van Jan Baptist d'Hooge en Isabella Bogaert.

Cornelius Brangers was schaapherder van beroep en vestigde zich in 1777 in Vlaanderen. Hij kreeg in dat jaar door de Nederweertse schepenbank een paspoort uitgereikt. Zijn persoonsbeschrijving willen we u niet onthouden: *24 jaer, langer statuer pockennarvigh van aengesicht ende swart van hairen ende gekleet met eenen hoogh blauen rock daer onder dragende een wit rubbelkens comesool ende eene swarte trijpen broeck.*⁵⁴

8. Guilielmus (Wilhelmus) Brangers, ged. Nederweert 20 febr. 1757 {peetouders: Henricus Grijmans, Joanna Brangers}, overl. Sint-Gillis-Waas (in de Ripstraat) 13 maart 1820; tr. 1e Sint-Gillis-Waas 21 april 1789 **Angelina Stevens**, geb.

Vrasene (B) 12 dec. 1756, herbergierster 1811, overl. Sint-Gillis-Waas 30 maart 1811, dochter van Melchior Stevens en Joanna Maria Rooman; tr. 2e Vrasene 28 aug. 1811 **Isabella de Bock**, geb. Meerdonk (B) 28 sept. 1787, overl. Sint-Gillis-Waas 4 sept. 1812, dochter van Petrus Andreas de Bock en Anna Goddaert; tr. 3e Sint-Gillis-Waas 1 sept. 1813 **Amalberga Baert**, geb. Sint-Pauwels (B) 16 april 1782, overl. Sint-Gillis-Waas 12 mei 1859 en overleefde haar man dus 39 jaar,⁵⁵ dochter van Gillis Frans Pauwels en Anna Catharina de Block.

Wilhelmus Brangers was net als zijn oudere broer Cornelius schaapherder en een van de vele Nederweertenaren die hun fortuin in het Vlaamse Waasland zochten. Kort na zijn huwelijk in 1789 (hij was toen dus 32 jaar) reikte het Nederweertse gemeente- en armbestuur hem op verzoek van het Vlaamse dorp Vrasene in het Waasland een ontlastbrief uit, waarin zij zich garant stelden voor zijn onderhoud. Dat was een gebruikelijke procedure in het geval van emigratie, waarmee de plaats van vestiging wilde voorkomen dat nieuwkomers die armlastig werden zouden moeten betaald worden uit de plaatselijke armenkas.⁵⁶

9. Ludovicus Brangers, ged. Nederweert 20 maart 1760 {peetouders: Wilhelmus Bloemen namens Jacobus Smeets, Elizabetha Teuwen}, overl. aldaar (op Roeven), begr. Nederweert 30 maart 1760, nog geen tien dagen oud.

Uit deze gezinsstaat blijkt dat de twee kinderen uit het eerste huwelijk niet meetelden als het ging om het benoemen van de zevende zoon. Dit gebruik herkennen we ook in andere plaatsen.

VIII. Ludovicus Fijen (1767-...)

Henricus Fijen, ged. Nederweert 21 sept. 1728, overl. aldaar (te Strateris), begr. Nederweert 29 sept. 1780, zoon van Henricus Fien en Joanna Saesen alias Meuren;⁵⁷ tr. Nederweert 24 april 1757 {get. Winandus Bloemers, Catharina Fijen} **Maria Loijen alias Bloemers**, ged. Nederweert 28 febr. 1728, overl. na 1780, dochter van Antonij Loijen en van Elisabetha Bloemers.⁵⁸

Uit dit huwelijk:

1. Henricus Fijen, ged. Nederweert 29 dec. 1757 {peetouders: Antonius Loijen, Catharina Fijen namens Joanna Stoutemans}, overl. aldaar (in de Bosserstraat), begr. Nederweert 1 dec. 1760.
2. Martinus Fijen, ged. Nederweert 15 okt. 1759 {peetouders: R.D. H. Bockholts namens Joannes Lamers, Elisabetha van Boggeth}, overl. ald. (Strateris) 22 mei 1835; tr. Nederweert 28 sept. 1784 {get. Jacobus Feijen, Hendrina Vaes} **Maria Vaes**, ged. Nederweert 28 sept. 1754, overl. ald. (Strateris) 18 mei 1812, dochter van Jacobus Vaes en Maria Peters.
3. Henricus Fijen, ged. Nederweert 27 dec. 1761 {peetouders: Wilhelmus Fijen, Joanna Loijen}.
4. Jacobus Fien, ged. Nederweert 26 juni 1764 {peetouders: Jacobus Fien, Hendrina Rutton}, overl. aldaar (Strateris) 30 okt. 1847; tr. Heemstede 7 april 1793 **Catharina Caris**, ged. Heythuysen 1 maart 1767, overl. Nederweert (Strateris) 4

maart 1831, dochter van Christianus Caris en Gertrudis Vossen.

5. Ludovicus Fijen, ged. Nederweert 1 sept. 1767 {peetouders: Joannes Mevis, Mathiola Loijen}, waarschijnlijk jong overl.⁵⁹

Bij het overlijden van de oudste zoon in 1760 woonde het gezin Fijen-Loijen in de Bosserstraat. Bij zijn doop heet de moeder Loijen, bij zijn overlijden wordt zij aangeduid met Bloemers. Ook in het geval van dit gezin kon niet onomstotelijk worden aangetoond dat het een zevende zoon betreft. Plausibel lijkt dat wel, want Ludovicus werd voorafgegaan door vier andere kinderen van het mannelijk geslacht, en de rij geboorten vertoont twee markante hiaten (namelijk 1762/63 en 1765/66). Als in die hiaten inderdaad zonen zijn geboren (maar wellicht niet gedoopt of elders gedoopt of levenloos geboren en dus niet gedoopt noch geregistreerd) dan klopt de telling van de zevende zoon perfect. Maar dat is speculatie.

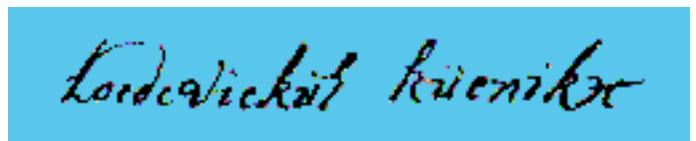
IX. Ludovicus Conincks (1769-1838)

Mathias Thijsse (alias Conincks/Konings), ged. Nederweert 24 sept. 1728, landbouwer 1805, overl. aldaar (in de Winnerstraat) 27 nov. 1805, zoon van Wilhelmus Thijsse en Elisabetha Driessen; tr. Nederweert 3 febr. 1751 {get. Andreas Conincks, Mechtildis Ekers} **Elizabeth Hendrix**, verm. ged. Stramproy⁶⁰ 4 nov. 1730, overl. Nederweert (in de Winnerstraat) 17 juli 1799, dochter van Joannes Hendrix en Elisabetha Jeucken.

Uit dit huwelijk:

1. Catharina Conincks, ged. Nederweert 13 febr. 1753 {peetouders: Henricus Eckers, Helena Conincks}.
2. Wilhelmus Conincks, ged. Stramproy 7 febr. 1755 {peetouders: Joannes Vaessen namens Maes Cuijpers, Martina Eckers namens Maria Conincks}. Hij is het enige kind dat niet in Nederweert gedoopt werd. Daar zal het feit dat de moeder een Stramproyse was wel mee te maken hebben. Misschien moeten we de reden van deze bijzondere omstandigheid zoeken in het feit dat vader Mathias een ambulante handelaar was (waarover later meer). Zou, tijdens een van zijn reizen, zijn echtgenote misschien in het huis van haar moeder in Stramproy hebben verbleven en daar zijn bevallen van haar zoon?
3. Mathias Conincks, ged. Nederweert 31 dec. 1756(?) {peetouders: Joannes Gijzen, Cornelia Conincks}. Hoewel de doop is ingeschreven onder het jaar 1758 betreft het hier een latere inschrijving in een ander handschrift en waarschijnlijk in het verkeerde jaar aangezien bijna drie maanden eerder een ander kind van hetzelfde echtpaar werd gedoopt. Waarschijnlijk heeft de doop plaatsgevonden in 1756, want we kennen een rondreizende handelaar Matthis Coninckx die in 1776 verklaarde 20 jaar oud te zijn.⁶¹ We houden het op een verwisseling van 1758 en 1756, maar de reden van de postume inschrijving zal wel nooit duidelijk worden. Misschien heeft het te maken met het feit dat de vader rondreizend handelaar was.⁶²
4. Henricus Hudders alias Conincks, ged. Nederweert 12 okt. 1758 {peetouders: Andreas Hudders alias Conincks, Gudula Pelsers}.⁶³

5. Leonardus Conincks, ged. Nederweert 14 sept. 1761 {peetouders: Joannes Ghijsen, Cornelia Conincks}, jong overl. voor 6 nov. 1763.
6. Leonardus Conincks, ged. Nederweert 6 nov. 1763 {peetouders: Petrus Mevis, Helena Hendricks}.
7. Andreas Conincks, ged. Nederweert 26 mei 1766 {peetouders: Petrus Maes, Catharina Ceupers}.
8. Ludovicus Conincks, ged. Nederweert 16 mei 1769 {peetouders: Petrus Berits, Maria Jonckers}, overl. aldaar (in zijn woonhuis te Staat) 30 mei 1838; tr. Nederweert 10 fructidor IX (18 juni 1801) **Mathiola Linnens**, ged. Nederweert 2 nov. 1765 {peetouders: Judocus Lenners, Maria Govers}, overl. aldaar (Staat) 18 maart 1841, dochter van Henricus Linnens en Joanna Adriaens.

Handtekening van zevende zoon en koperteut Louis Coninckx (1769-1838). Hij spelde zijn naam eigenhandig als Loedevickus Kuenickx, bij de geboorte van zijn dochter Elisabeth in 1801 (Burgerlijke Stand).

Ludovicus was het achtste kind en de zevende zoon. Net zoals zijn vader en broer werd hij actief in de handel, zeer waarschijnlijk was ook hij een koperteut. Op 18-jarige leeftijd kreeg hij in 1788 een paspoort uitgereikt voor een reis naar Hildesheim in Noord-Duitsland. Uit dat paspoort kennen we

Paspoort (deel van minutuutemplaar) voor de 18-jarige Ludovicus Coninckx, voor een reis naar Aldermisse bij Hildesheim. RHCL Schepenbank Nederweert 01.008 inv. nr. 90.

Twintigste eeuw

Twee voorbeelden uit de vorige eeuw laten zien dat de vernoemingstraditie van de zevende zoon nog tot in recente tijden heeft bestaan. Een van de laatst bekende Nederweertse zevende zonen was Ludovicus Hubertus Vossen (1906-1995). Zijn bijnaam was *Joeëste Lewi-j*. Hij kwam uit een gezin van maar liefst 16 kinderen van één vader en moeder. Ludovicus was de vierde zoon en het zevende kind van Peter Martinus Vossen en Cato Knapen uit Nederweert-Boeket. Strikt genomen was hij dus geen zevende zoon maar een zevende kind.

In de persoon van Gerardus Aloysius Josephus (Sjra) Kessels (1924-2006), zoon van Joannes Hubertus Kessels en Wilhelmina Josephina Trines, menen we een echo van de vernoemingstraditie te herkennen. Aloysius is taalkundig verwant aan Louis/Ludovicus en ook de betrokken persoon was de zevende zoon uit een gezin van elf kinderen.

Ludovicus Hubertus Vossen (1906-1995), bijgenaamd Joeëste Lewi-j. Zevende kind uit een gezin van 16 kinderen. Foto uit 1979, collectie fam. Vossen.

zijn persoonsbeschrijving: hij was middelmatig lang van postuur, had een blozend gezicht en bruin sluijk haar. Hij ging gekleed in een blauwe rock en felblauw gekleurde kamizool. Bij zich droeg hij een ransel met reservekleding en een geladen zakpistool completeerde zijn uitrusting. Bij de geboorte van zijn dochter Elisabeth in 1802 staat Ludovicus te boek als journalist, dus als dagloner.

Het echtpaar Conincks-Linners woonde in de buurtschap Staat en had kinderen. Het bevolkingsregister van 1815 vermeldt Lauwies Koninkx, van beroep boer, met zijn vrouw Matia Linders en de minderjarige kinderen Liesabet, Maria en

Maties.⁶⁴ In 1830 was alleen dochter Elisabeth inwonend bij het bejaarde echtpaar.⁶⁵

Vader Matthaëus Coninckx is identiek met Mathijs (Tieske) Coninckx die op 28 juni 1784 een paspoort kreeg uitgereikt voor een reis naar Hannover. Hij verklaarde toen 56 jaar oud te zijn, dus was hij geboren omstreeks 1728. Zijn reisdoel betekent hoogstwaarschijnlijk dat hij koperteut of koperhandelaar van beroep was. Er bestaan talrijke overleveringen over deze koperteut Mathijs Coninckx, en zelfs (en dat mag zeer uitzonderlijk genoemd worden) is een groot aantal van zijn persoonlijke bezittingen bewaard gebleven. Zoals zijn reiskist met 'geheime' opberglaatsjes, zilveren sporen, dito schoengespen en vestknopen. Ook zijn zonen Mathias en Ludovicus waren in de handel actief.⁶⁶

X. Louis Smeets (1810-1810)

Henricus Smeets, ged. Nederweert 1 sept. 1764, dagloner, landbouwer 1800-1828, overl. aldaar 22 juli 1845, zoon van Joannes Smeets en Catharina Vaessen; tr. Nederweert 3 jan. 1800 **Petronella** (Peeternel) **Theunissen** (alias Geurs, Geuns), ged. Deurne 29 juni 1766, landbouwster 1819-1828, overl. Nederweert (in de buurtschap Herstraat) 30 juni 1841, dochter van Godefridus Teunissen en Maria van der Zanden.

Uit dit huwelijk:

1. Marie Catherine Smeets, geb. Nederweert (Herstraat) 24 floréal VIII (14 mei 1800), landbouwster 1819, overl. aldaar 30 april 1867; tr. Nederweert 1 okt. 1819 **Jan Theodorus Snijders**, geb. Weert 17 mei 1797, dienstknecht 1819, overl. Nederweert 28 maart 1846, zoon van Joannes Snijders en Joanna van Rijn.
2. Jean Smeets, geb. Nederweert 28 frimaire X (19 dec. 1801), landbouwer, overl. aldaar 13 febr. 1871; tr. Nederweert 3 juni 1834 **Maria Lenders** (alias Janssen), geb. Meijel 15 april 1797, dienstmeid te Ospel 1834, overl. Deurne gem. Deurne en Liessel 17 juni 1857 (als Janssen!), dochter van Antoon Leenders en Petronella Martens.
3. Jacobus Smeets, geb. Nederweert 29 frimaire XI (20 dec. 1802) om 8 uur 's morgens, tweeling met navolgende, overl. aldaar 18 nivôse XII (9 jan. 1804).
4. Godfroid Smeets, geb. Nederweert 29 frimaire XI (20 dec. 1802) om 9 uur 's morgens, tweeling met voorgaande, overl. aldaar 2 nivôse XI (23 dec. 1802).
5. Godefroid Smeets, geb. Nederweert 25 germinal XII (15 april 1804), overl. aldaar 26 maart 1809.
6. Jacobus Smeets, geb. Nederweert 27 jan 1806, landbouwer 1869, overl. aldaar (Strateris) 21 febr. 1869; tr. Nederweert 25 mei 1841 **Guillielmine Boonen**, geb. Nederweert 10 dec. 1811, overl. aldaar (Strateris) 17 maart 1857, dochter van Petrus Boonen en Joanna Maria Trouwen.
7. Geoffroid Smeets, geb. Nederweert (Herstraat) 20 juli 1808, overl. aldaar 26 maart 1809.
8. Louis Smeets, geb. Nederweert (Herstraat) 31 jan. 1810, overl. aldaar 10 febr. 1810.⁶⁷

Het betreft hier de zevende zoon uit een gezin van acht kinderen waaronder een meisje, dus een authentiek geval van zevende zoon. Indien Louis Smeets in leven was gebleven, dan

Het voorrecht van de pastoor

Het vernoemen van de zevende zoon naar Ludovicus is één van de speciale vernoemingstradities, maar zeker niet de enige. Uit de overlevering in Nederweert weten we dat in de 19e eeuw de naam van een nieuwbenoemde pastoor in een parochie, overging op de eerste dopeling van die pastoor.⁷⁰

Een mooi voorbeeld dat deze overlevering plausibel maakt is het volgende. Joannes Henricus Alexander Linsen werd geboren op 30 juni 1889 als zoon van Wilhelmus Linsen en Maria Elisabeth Perongs. Het gezin Linsen-Perongs kreeg acht kinderen, zeven jongens en een meisje. De naamgeving verliep overwegend traditioneel. De eerstgeboren zoon kreeg de voornamen van zijn vader, het eerste en enige meisje kreeg dezelfde voornamen als haar moeder. De zevende zoon kreeg niet wat te verwachten was, Ludovicus als voornaam maar ging Nicolaas heten. Dat was op zich ook weer niet vreemd, want hij werd geboren op 5 december van het jaar 1900.

Maar hoe zat het nu met het kind Joannes Henricus Alexander? Nu is Alexander een zeer zeldzame voornaam in het Land van Weert. Maar klopt de verwijzing naar een nieuwe pastoor? Enig speurwerk levert het bevestigende antwoord. In de parochiekroniek van St. Lambertus vinden we namelijk aangetekend:

In mei 1889 werd de Zeer Eerw. Heer Leonardus Sevriens verplaatst als Pastoor-Deken naar Wijk-Maastricht. Den 4 juni 1889 werd ik, Alexander Hubertus Meuwissen benoemd tot pastoor te Nederweert en aldaar als dusdanig plechtig door den HoogEerwaarde Heer Kanunnik-Deken van Weert geïnstalleerd den 25 juni 1889. De nieuwe pastoor voegt er nog fijntjes aan toe 'terwijl mijn verzoek om te Roggel mogen verblijven onverhoord was gebleven', daarmee uiting gevend aan toch wel enige frustratie over de van hogerhand afgedwongen overplaatsing, niet ongebruikelijk in die tijd.⁷¹ We lezen dus dat pastoor Alexander Meuwissen op 25 juni 1889 in Nederweert werd geïnstalleerd. En ook in het doopboek van de parochie zien we bevestigd dat de eerste doophandeling van de nieuwe herder plaatsvond op 30 juni en het kind kreeg de namen Joannes Henricus Alexander....⁷²

Onderzoek in de Nederweertse doopregisters laat zien dat hiervan meerdere voorbeelden bestaan.

Pastoor Petrus W.H. Scheijven (1835-1846) heeft tijdens zijn pastoraat slechts éénmaal een doop verricht en wel op 3 september 1835 (doop van Petrus Breukers, zoon van Joseph Breukers en Wilhelmina van Moorsel).⁷³ Pastoor en dopeling droegen dus dezelfde voornaam, Petrus. Dat gold ook in een ander geval. Bij de aanvang van het pastoraat van Lambertus van de Winkel (1880-1889) doopte deze op 4 februari Lambertus Donckers, zoon van Joannes Donckers en Hendrina Verheijen.⁷⁴

Drie voorbeelden dus, die staven dat het overgeleverde verhaal over het voorrecht van de nieuwbenoemde pastoor op feiten berust.

Alex Linsen (1889-1977), vernoemd naar pastoor Alexander Meuwissen. Foto uit 1955. Collectie Stichting Geschiedschrijving Nederweert.

had zijn vader gebruik kunnen maken van een nieuwe wet die Napoleon in 1805 had uitgevaardigd. Die hield in dat elke huisvader bij het bereiken van de zevende zoon, de meest geschikte van zijn jongens mocht voordragen voor gratis, door de staat te financieren onderwijs. Ook na het ontstaan van het Koninkrijk Nederland bleef de wet van kracht en hij werd pas in 1847 ingetrokken.⁶⁸

Zo Smeets al geweten heeft van deze mogelijkheid, is het er dus niet van gekomen.

Het gezin Smeets woonde aan de Heerweg. De boerderij van Smeets werd rond 1920 afgebroken.

Afkortingen:

APN: Archief Parochie Nederweert

ASN: Archief Schepenbank Nederweert (toegang 01.008)

DHO: Doop, Huwelijk en Overlijden

GAN: Gemeentearchief Nederweert

GAW: Gemeentearchief Weert

NA: Notarieel Archief

OA: Oud-Archief

Tenzij anders vermeld, verwijzen alle dopen, huwelijken en overlijdens naar de (kerkelijke DHO-registers van de) r.-k. Sint-Lambertusparochie te Nederweert.

Noten

- 1 Naar hem werd in 1949 in de Nederweerder dorpskern de Paulus Holtenstraat vernoemd.
- 2 Heilige Tarasius, geb. circa 730 als zoon van een rechter, patriarch van Constantinopel van 784 tot 806, beriep het Concilie van Nikaia in 787, overl. 25 febr. 806, *Lexikon des Mittel Alters*, München 1997.
- 3 Het verhaal is gebaseerd op mondelinge overlevering in de familie Spierings te Weert/Nederweert en werd vastgelegd door Alfons Bruekers in diverse interviews. De in de overlevering genoemde feiten blijken allemaal historisch juist.
- 4 Er bestaat de nodige literatuur over dit naamgevingsfenomeen. Bijvoorbeeld: A.H. Hoeben, Zeldzame zaken rond de zevende zoon, in: *Gens Nostra* 39, maart 1984, 98-99; verder: P. van Enckevort, Vernoemen in Noord-Limburg (deel 1), in: *Overkwartier van Gelre* (3) nr. 2 mei 2001, 46 e.v. Van dezelfde auteur: Waarom heet het zevende kind in gezinnen hetzelfde, in (Frank Clevers en Hans Maaskant red.) *Wegwijs, meer dan 400 boeiende vragen en weetjes van en vóór nieuwsgierige mensen*, z.pl. 2002; tenslotte: H. van den Broek, Zevende zonen, in: *Alledaagse dingen* nr. 4 dec. 1998 / jan. 1999. Het meest uitgebreide overzichtsartikel is van de Deurnese arts H. van den Broek: De zevende zoon heette Louis. Een katholiek gebruik onder de grote rivieren, in: *Brabants Heem* 53, 2004, 25-35.
- 5 Hoeben, op.cit. Het gebruik is ook gesignaleerd in de Nederweerder buurgemeenten Asten en Meijel.
- 6 Schriftelijke mededeling van Frits Knapen, Nederweert, d.d. 16 jan. 2009.
- 7 GAN inv.nr.1572, Nationale Militie 1818.
- 8 P.J. Margry en C.M.A. Caspers, *Bedevoertplaatsen in Nederland*, Amsterdam 2000, lemma Laar/St. Markoen.
- 9 DHO Sint-Martinusparochie Weert. Hoewel de aantekening *filius septimus* duidelijke taal spreekt, kon de gezinssamenstelling niet onomstotelijk gereconstrueerd worden. Er lijkt één zoon te ontbreken in het rijtje Petrus (1686), Christianus (1687), Joannes (1689), Nicolaus (1692), Wolterus (1695) en Ludovicus (1696). Dit verdient nader onderzoek.
- 10 A. Staals-Jacobi, De voornaam "Louis", in: *Aa-kroniek* 21, nr. 1 maart 2002, 36-37.
- 11 Oudere doopregisters dan die van 1691 zijn voor Leveroy niet bewaard gebleven. Voor 1620 werden de dopelingen in het Nederweerder deel van Leveroy geadministreerd binnen de r.-k. Sint Lambertusparochie van Nederweert. Deze inschrijvingen zijn vanaf 1569 bewaard gebleven.
- 12 Het betrof hier op 8 dec. 1771 Ludovicus Pellemans, zoon van Petrus en van Maria Bennenbroek. Petrus Pellemans huwde op 11 aug. 1761 {get. Franciscus Snijders, Johanna Bijnen} te Someren r.-k. met Maria Bennenbroek, ged. Someren 12 aug. 1732 als dochter van Johannes B. en van Maria Hoefnagels. Het tweede Leveroyse geval betrof op 11 jan. 1774 Ludovicus Pellemans, zoon van Joannes P. en Anna Meulen en geboren als oudste kind in dit gezin.
- 13 Joost Welten, *In dienst voor Napoleons Europese droom. De verstoring van de plattelandssamenleving in Weert*, Leuven 2007.
- 14 GAN registers van de burgerlijke stand.
- 15 Namelijk Ludovicus Cluijskens (1755-1797).
- 16 Van den Broek, op. cit., 31.
- 17 Over de resultaten van het onderzoek hiernaar is een artikel door deze auteur in voorbereiding.
- 18 Van den Broek, op. cit., 32.
- 19 Helaas beginnen de oudste doopregisters van Vlierden pas in 1681, zodat de doop van Arnoldus Verrijt niet nader aangeduid kon worden. Uit het patronimicum blijkt echter dat hij een zoon was van Jan en een kleinzoon van Andries.
- 20 Bij het huwelijk in Asten staat aangetekend dat de bruid een jongedochter van 24 jaar uit Nederweert was. Die leeftijd moet een vergissing zijn: zij was toen reeds 28 jaar oud. Bij de bruidegom staat dat hij 20 jaar oud was; mogelijk dat ook deze leeftijd niet juist was. We mogen er echter wel van uit gaan dat de bruid ouder was dan de bruidegom.
- 21 Het bestaan van deze verder onbekende zoon, het eerste kind, leiden we af uit het feit dat bij de doop van het zevende kind werd aangetekend dat het een *filius septimus* betrof. Ook het tijdschaat tussen huwelijksdatum en geboorte van het tweede kind versterkt deze aanname. Het zou kunnen dat dit kind elders is geboren, maar dan in elk geval niet in het dorp van herkomst van de vader, Vlierden. In de r.-k. doopregisters van Asten (waar Vlierden onder ressorteerde) komt het kind niet voor.
- 22 Huwelijk van 28 okt. 1744 te Nederweert.
- 23 Hij treedt, overigens met zijn aanstaande echtgenote, op 7 april 1691 op als peter bij de doop van een dochter van zijn zus Elisabeth Verrijt. Alleen bij zijn eega wordt expliciet vermeld dat zij uit Nederweert kwam, bij hemzelf staat geen toevoeging. Streekarchief Peelland, DHO Asten nr. 3 fol. 44vs.
- 24 Hieromtrent is overigens iets vreemds te melden. Uit andere attestaties blijkt dat Arnoldus Verrijt in oktober 1717 nog rechtshandelingen verrichtte en in 1720 ziek te bed lag. In het begraafboek van de Nederweerder Sint-Lambertusparochie staat echter vermeld dat op 1 maart 1717 begraven werd zekere Arnoldus Janssen uit Vlierden. Gezien de datering moet dit wel om een naamgenoot uit hetzelfde dorp gaan. Onmogelijk is het niet, maar de kans op zo'n coincidentie is wel uiterst klein. Al met al een onbevredigende uitleg dus.
- 25 GAW APN inv.nr. 2, goedenisboek pastorie.
- 26 De identificatie volgt uit het feit dat de zus van Henricus, Aegidia Hoeben (geb. 1670) als meter van een der kinderen optreedt.
- 27 Ontleend aan: G.M.F. Knapen, Kwartierstaat Knapen, in: *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie* (LTG) 28, 2000 nr. 1-4. De auteur noemt nog een negende kind, Windelina Knapen, maar haar geboorte noch overlijden (te Nederweert op 20 maart 1763) werden teruggevonden in de originele registers.
- 28 De vader heet hier Franciscus!
- 29 Volgens het huwelijksregister van de Weerder Sint-Martinusparochie was Maria Spoormaeckers een Nederweertse. De discrepantie kan voortvloeien uit het feit dat de gemeentegrenzen en parochiegrenzen tussen Weert en Nederweert niet identiek waren, hetgeen voor bewoners uit het grensgebied wel eens tweeslachtige situaties gaf. Of dat ook hier het geval is, werd niet nader onderzocht.
- 30 In het huwelijkscontract van 22 april 1762 wordt zij Maria Coumans genoemd en is zij 46 jaar oud. Haar geboortedatum kon niet worden gevonden, ofschoon haar familienaam Nederweerder origine doet vermoeden.
- 31 Vriendelijke mededeling Frits Knapen, Nederweert. De huwelijksvoorwaarden werden afgesloten voor notaris Van Sittaert in Nederweert, RHCL, NA inv.nr. 3409, 22 april 1762.

- 32 RHCL, ASN inv.nr. 52, los bijvoegsel in het boenderboek van 1728 d.d. 20 mei 1753.
- 33 GAN OA inv.nr. 32, boenderboek 1773, fol. 131.
- 34 RHCL NA inv.nr. 3411, 14 jan. 1774. Het goed was 5 bunder groot.
- 35 Zie hiervoor onder andere: G.M.F. Knapen, Honkvaste bewoners: de familie Knapen, in: Nederweerts Verleden, rubriek van de Heemkundevereniging Nederweert, afl. 69 in: *Weekblad voor Nederweert*.
- 36 De resultaten van een verkenning van dit thema zullen in een apart artikel worden gepubliceerd.
- 37 Dit echtpaar is niet te verwarren met naamgenoot Mathias Kusters, overl. Nederweert 9 maart 1783, boer in Strateris; tr. Nederweert 3 febr. 1728 Maria Kreijelmans alias Trouwen. Uit dit huwelijk werden tussen 1729 en 1740 zes kinderen geboren.
- 38 De enige vermelding van die naamversie komt voor in de overlijdensakte van een dochter in 1807.
- 39 Zoals vermeld bij de doop van zoon Petrus Cluijskens op 15 febr. 1753.
- 40 De Berlaarnaren spreken de naam van hun dorp in het dialect uit als Balder.
- 41 Volgens het bevolkingsregister van 1796 was zij een jaar ouder dan haar man, dus van 1748. Dat is dus een vergissing.
- 42 RHCL Frans Archief inv.nr. 1061, bevolkingslijst ca. 1796. Hierin worden wel de kinderen Pierre (16 jaar), Jacques (14½ jaar) en Anne Marie (13 jaar) genoemd, maar niet Jan. Vermoedelijk was hij toen reeds uithuizig.
- 43 P. Verheijen, *Immigratie van schaapherders uit Nederlands-Limburg en Noord-Brabant in het Waasland (18e en 19e eeuw)*, Beveren 1997, 54.
- 44 E. Haanen, Nederweert in het revolutiejaar 1848. Liever 'Duitsch' dan 'Hollandsch', in: A. Bruekers (red.) *Nederweerts Verleden, Mensen Macht en Middelen*, Nederweert 1996, 31-48.
- 45 GAN Origineel Aanwijzende Tafel (OAT) sectie B nr. 459 (schuur) en 456 (waterpoel).
- 46 N. Bos, Lijst van Nederlands-Limburgers (1839-45) die kozen voor de Belgische nationaliteit, in: *LTG* 19, 1991.
- 47 Verheijen, op.cit.
- 48 GAN OA inv.nr. 43, stukken waarvan het verband met het archief niet duidelijk is, 4 juni 1782.
- 49 GAN OA inv.nr. 60, diverse oude bescheiden. *Nieuw geïnventeerde koopmans comptoir- en schrijfalmanach ... 1781 ... Amsterdam*. Uit diverse potloodaantekeningen valt te herleiden dat de almanak eigendom was van Henricus Trouwen en/of Mattya Kluskens (&) *Wulhelmus Trouwen*.
- 50 GAN OAT sectie K nr. 486 (ten westen van de weg Roeven, richting A2). Momenteel staat daar geen pand meer.
- 51 De identificatie volgt uit de vermelding van peetouders bij de kinderen uit het tweede huwelijk.
- 52 GAN OA inv.nr. 32, boenderboek 1773, fol. 100.
- 53 Ibidem.
- 54 RHCL, ASN inv.nr. 90 paspoortenregister.
- 55 De Vlaamse gegevens zijn ontleend aan Verheyen, *Immigratie van schaapherders*. Verheyen noemt Cornelius en Wilhelmus Brangers halfbroers, maar dat is ten onrechte. Het misverstand is ontstaan door de aliasnaam Peters van hun moeder.
- 56 RHCL, ASN inv.nr. 92, borgbrief 9 juli 1789.
- 57 De identificatie volgt uit het feit dat de broers Wilhelmus (1733) en Jacobus (1730) optreden als peter van de kinderen uit dit huwelijk en uit het patronymicum Henricus.
- 58 De identificatie volgt uit de vermeldingen van Joanna Vaes en Mathiola (Mathia) Vaes als meters bij de dopen van de kinderen. In haar akte van overlijden is zij echter 93 jaar oud en is dochter van Gerard Loijen en Elisabeth Rijnders.
- 59 Een eventueel huwelijk werd niet gevonden, ook niet na 1797. In het bevolkingsregister van 1796 komt hij overigens ook niet voor.
- 60 De plaats van herkomst volgt uit de vermelding bij de doop van een kind op 12 oktober 1758.
- 61 RHCL, ASN inv.nr. 90 paspoortenregister, dd. 26 maart 1776.
- 62 Mathias Conincks huwde op 10 aug. 1814 Joanna Maria Teunissen. Van de bruidegom wordt vermeld dat hij 56 jaar oud is, dus geboren in 1758. Dit is verklaarbaar, omdat de ambtenaar van de burgerlijke stand zich gebaseerd zal hebben op de inschrijving in het doopregister, die hem ter beschikking stond.
- 63 Vader: Mathias Hudders alias Conincks, moeder Elizabetha Hendricks *ex Stramproij*.
- 64 GAN inv.nr. 1054, bevolkingsregister 1815, 11.
- 65 GAN bevolkingsregister 1830, 62.
- 66 RHCL, ASN inv.nr. 90 paspoortenregister. Verder mondelinge overlevering in zijn nageslacht, dat tevens zijn gebruiksvorwerpen koestert.
- 67 Niet te verwarren met Ludovicus Smits, geb. Herentals (B) 5 okt. 1821, overl. Nederweert 5 okt. 1872, zoon van Joannes Smits en Maria Catharina Beijes. Hij was sluiswachter van beroep en werd op 9 april 1857 genaturaliseerd tot Nederlander; GAN OA inv.nr. 801.
- 68 Van den Broek, op.cit., 25-35.
- 69 Doopboek Sint-Lambertusparochie Nederweert, inschrijving van 25 maart 1740. Controle in de doopboeken van Weert en Stramproy wees uit dat daar in dezelfde periode geen sprake was van een atypische verdeling.
- 70 Met dank aan Frits Knapen die mij attendeerde op dit bijzonder geval van naamgeving. Schriftelijke mededeling van 16 jan. 2009.
- 71 GAW, APN aanwinsten inv. nr. 1: Liber Memorialis.
- 72 Ibidem, inv.nr. 24, doop van 30 juni 1889.
- 73 Ibidem, inv.nr. 21, doop van 3 sept. 1835. Het is de enige doop van pastoor Scheijven.
- 74 Ibidem inv.nr. 23, doop van 4 febr. 1880. Het is de enige doop van pastoor van de Winkel, normaliter werd het doopsel verleend door een van de kapelaans.
- 75 Marculphus Heijer ofm, De vereering van St. Marcoen in de Zuidelijke Nederlanden, in: *Publications de la Société Historique en Archéologique dans le Limbourg* 63, 1927, 292-320; Margry, op.cit., lemma Hunsel.

Dankwoord:

De illustrering van dit artikel kwam tot stand met medewerking van Jan H. Hanssen, Jan Vaes, Jos Vossen, Mathieu Vossen, Wil Schlenger, Ton Frenken, John van Cauteren, Pascal Kneepkens, Baer Raemaekers †, Sander van Daal, Harold Kuepers (Nederweert24) en de Stichting Geschiedschrijving Nederweert.